

§ 109

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) syysyhtymäkokous

HEL 2020-003929 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto kehotti kaupunginkanslian oikeuspalvelut -yksikköä edustamaan kaupunkia Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) syysyhtymäkokouksessa 24.11.2020.

Samalla konsernijaosto kehotti yhtymäkokousedustajaa hyväksymään kuntayhtymän hallituksen ehdotukset yhtymäkokoukselle seuraavasti:

1. kannattamaan hallituksen esitystä antaa hallituksen selvitys tarkastuslautakunnan vuotta 2019 koskevan arviointikertomuksen johdosta
2. kannattamaan hallituksen esitystä, että yhtymäkokous päättää:
  - hyväksyä talousarvion 2021 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2022–2023 HSL:n yhtymäkokouksen esityslistan liitteen mukaisena,
  - hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2021 seuraavasti:
    - toimintamenot 724 625 000 euroa
    - investointimenot 17 381 000 euroa
    - kuntaosuudet 388 544 000 euroa,
  - että vuonna 2021 HSL maksaa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä tai laskuttaa kokoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Koron määräytymisperuste on tilinpäätösvuoden 2020 ensimmäisen ja viimeisen päivän yli/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa,
  - että vuonna 2021 HSL maksaa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta peruspääomaosuudesta. Koron määräytymisperuste on jäsenkunnan peruspääomaosuus. Korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa,
  - myöntää toimitusjohtajalle talousarviolainan ottovaltuudet enintään 50 000 000 euron suuruisille luotoille vuonna 2021.
3. kannattamaan hallituksen esitystä, että yhtymäkokous päättää merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan käsittelemät uudet sidonnaisuusilmoitukset.

Lisäksi konsernijaosto päätti oikeuttaa kaupungin edustajan harkintansa mukaan hyväksymään muiden jäsenkuntien toimesta yhtymäkokouksen hyväksyttäväksi mahdollisesti esittämät asiat.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Esityslista
- 2 Ääniluettelo
- 3 Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019
- 4 Vastaus arviointikertomukseen
- 5 Toiminta- ja taloussuunnitelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -
kuntayhtymä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän perussopimuksen mukaan yhtymäkokouksia pidetään vähintään kaksi vuodessa. Yhtymäkokouksessa on jokaisella jäsenkunnalla yksi edustaja, joka käyttää jäsenkunnan äänivaltaa.

Perussopimuksen mukaan syysyhtymäkokouksessa käsitellään:

- talousarvion, taloussuunnitelman ja strategian sekä sitovat tavoitteet sisältävän toimintasuunnitelman hyväksyminen
- hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenten valinta
- tarkastuslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä kahden muun jäsenen ja näiden henkilökohtaisten varajäsenten valinta

- tilintarkastajan (JHTT) ja tarvittaessa varatilintarkastajan (JHTT) valinta.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän 24.11.2020 pidettävän yhtymäkokouksen kutsu liitteineen on liitteinä 1–6.

Arviointikertomuksesta annettava lausunto käsittelee HSL:n strategian ja tuloskortin toteutumista, henkilöstöä, talousarvion 2019 toteutumista, asiakastytyväisyyttä, Länsimetron toimintaa ja vyöhykeuudistusta.

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Talousarvion ja -suunnitelman perusteena ovat HSL:n hallituksen 12.12.2017 ja yhtymäkokouksen 27.11.2018 hyväksymä HSL:n strategia, voimassaoleva talous- ja toimintasuunnitelma, vuoden 2019 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteumatiedot vuodelta 2020, hyväksytyt liikennöintisuunnitelma 2020–2021 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat, poikittais- ja runkolinjasuunnitelmat, Raide-Jokerin kehittämissuunnitelma ja MAL 2019-suunnitelma.

Toiminta- ja taloussuunnittelussa on määriteltä seuraavat keskeiset tavoitteet suunnittelukaudelle 2021–2023:

1. Tuemme asiakkaiden luottamuksen palautumista joukkoliikenteeseen ja kehitämme palveluitamme vastaamaan muuttuneisiin liikkumistarpeisiin
2. Kasvatamme kestävän liikkumisen kulkutapaosuutta ja kehitämme runkoverkoston toimivuutta
3. Olemme mukana luomassa toimivaa ja kestävästä joukkoliikenteen ekosysteemiä

Taloussuunnitelma

a) Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2021 ovat yhteensä 663,4 milj. euroa. Laskua edellisvuoden ennusteeseen verrattuna on -11,2 milj. euroa (-1,7 %). Toimintatulojen arvioidaan olevan 785,1 milj. euroa vuonna 2022 ja 851,5 milj. euroa vuonna 2023.

Lipputuloarviot perustuvat vuoden 2020 talousarvioon ja kahdeksan kuukauden toteutuman perusteella tehtyyn lipputulouennusteeseen vuodelle 2020 sekä vuodelle 2021 esitettyihin hinnanmuutoksiin, hintajoukkoon ja matkustajamääräskenaarioon. Valitun matkustajamääräskenaarion mukaan matkustajamäärien ja lipputulujen arvioidaan jäävän -35 % alle vuoden 2019 tason vuonna 2021, -25 % vuonna 2022 ja vielä

vuonna 2023 matkustajamäärien arvioidaan jäävän -15 % alle koronaa edeltävän tason. Edelleen jatkuvasta koronaviruspandemiasta aiheutuvan poikkeustilanteen vuoksi HSL-alueen joukkoliikenteen käyttöön ja lippujen hankintaan vaikuttavat muutokset TTS-kaudella saattavat johtaa siihen, että kehitys voi poiketa merkittävästi arvioidusta. Vuonna 2021 arvioidaan kertyvän lipputulot yhteensä 255,1 milj. euroa. Vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna lipputulot kasvavat vain +0,6 %. Lipputulot muodostavat noin 38 % HSL:n toimintatuloista vuonna 2021. Lipputulojen arvioidaan olevan 299,4 milj. euroa vuonna 2022 ja 339,3 milj. euroa vuonna 2023.

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputulolla tai muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina. Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Kuntaosuudet ovat talousarviossa 2021 yhteensä 388,5 milj. euroa ja kuntaosuudet muodostavat 58,6 % HSL:n toimintatuloista. Jäsenkunnilta perittäviä kuntaosuuksia on vuoden 2021 osalta pyritty poikkeustilanteesta johtuen sovittamaan siten, että ne noudattavat jäsenkuntien lausuntoja HSL:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta ja että muutos vuoden 2020 tasoon on kohtuullinen. Tämä tarkoittaa, että kaikkia vuoden 2021 nettokustannuksia ei laskuteta kunnilta vielä vuonna 2021. Tästä syntyy kuitenkin alijäämää, joka tulee katettavaksi seuraavina vuosina 2022–2023, mikäli kehitys muiden tulojen osalta on esitetyn toiminta- ja taloussuunnitelman mukainen.

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 8,8 milj. euroa vuonna 2021. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 2,7 milj. euroa vuonna 2021. Toiminta- ja taloussuunnitelma ei sisällä arviota valtion mahdollisesta ylimääräisestä koronatilannetta elvyttävästä tuesta. HSL on esittänyt valtioneuvostolle, että valtion ylimääräistä tukea joukkoliikenteelle tarvitaan myös vuonna 2021. Esitystä tarkennetaan tilanteen kehittyessä.

Tarkastusmaksutulot arvioidaan vuonna 2021 kertyvän 4,0 milj. euroa, joista kirjataan luottotappiota ja luottotappiovarauksia yhteensä noin 1,4 milj. euroa. Tarkastusmaksun määrä voi olla 40 kertaa alin yleinen kertalipun hinta. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuonna 2021 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon.

Vuokratuloja liikennöitsijöiltä laskutettavista taukotilojen, matkakorttilaitteiden ja sähköbussien vuokrasta arvioidaan saatavan 2,6 milj. euroa vuonna 2021.

b) Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2021 ovat yhteensä 724,6 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2020 ennusteesta 7,4 milj. euroa (1,0

%). Vuonna 2022 toimintamenojen arvioidaan olevat 738,3 milj. euroa ja 806,9 milj. euroa vuonna 2023.

Henkilöstömenot vuonna 2021 ovat 23,9 milj. euroa, joka on 3,3 % kaikista toimintamenoista. Henkilöstökustannukset kasvavat 0,5 milj. euroa (2,2 %) vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna. Henkilöstömenoissa on varauduttu noin 400 henkilön työpanokseen ja kunta-alan yleiskorotuksiin. Menot eivät sisällä varausta mahdollisen tulospalkkion maksamiseen.

Palveluiden ostomenot vuonna 2020 ovat yhteensä 692,1 milj. euroa, 95,5 % HSL:n toimintamenoista. Palvelujen ostomenot kasvavat 6,8 milj. euroa (1,0 %) vuoden 2020 ennusteesta. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2022 yhteensä 704,5 milj. euroa ja 772,6 milj. euroa vuonna 2023.

Joukkoliikenteen operointikustannukset ovat 514,6 milj. euroa, 71,0 % HSL:n toimintamenoista. Suunnitelmavuosien 2022-2023 kustannukset on laskettu vuoden 2021 kustannustasossa.

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 320,4 milj. euroa vuonna 2021. Kustannustason nousuksi on arvioitu 2,3 %. Kustannustason on arvioitu vähitellen palaavan vuoden 2019 tasolle. Bussiliikenteen kustannukset sisältävät 2,0 milj. euron varauksen ympäristöboonukseen ja 1,5 milj. euron varaukset tehostetun siivouksen kustannuksiin. Kuntaosuuksissa bussiliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi sähköbussien hankinnan nettokustannuksia 0,2 milj. euroa ja elokuusta 2021 alkaen Ojangan bussivarikon vuokratkustannuksia 0,4 milj. euroa. Vuonna 2022 kustannuksiksi arvioidaan 321,1 milj. euroa ja 323,1 milj. euroa vuonna 2023. Vuosien 2022 ja 2023 kustannukset sisältävät arvioidut Järvenpään sisäisen linjaston ja palveluliikenteen kustannukset. Bussiliikenteen operointikustannusten talousarvio vuodelle 2021 sisältää varauksia Raide-Jokerin poikkeusjärjestelyn vuoksi 2,7 milj. euroa, muiden työmaiden ja poikkeusjärjestelyiden järjestämiseksi 2,6 milj. euroa ja muiden poikkeustilanteiden hoitamiseksi 1,2 milj. euroa.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2021 yhteensä 90,3 milj. euroa, ml. Junakalustoyhtiön vuokrat Sm5-kalustosta. Kuntaosuuksissa junaliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi Pasilan aseman vuokratkuluja 0,7 milj. euroa. Vuonna 2022 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 81,4 milj. euroa sekä 80,4 milj. euroa vuonna 2023. HSL:n ja VR:n neuvottelema lähijunaliikenteen siirtymäkauden sopimus päättyy kesäkuussa 2021, minkä jälkeen HSL:n lähijunaliikenne siirtyy uuteen sopimukseen. Suunnitelmavuosille tästä syntyy lähes

kymmenen miljoonan euron säästö vuodessa verrattuna siirtymäkauden sopimuksen mukaisiin kustannuseriin.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2021 olevan 55,6 milj. euroa. Raitioliikenteessä kustannustason muutokseksi on arvioitu 1,5 %. Kustannuksiksi arvioidaan 58,0 milj. euroa vuonna 2022 ja 68,1 milj. euroa vuonna 2023. Suunnittelukaudella 2021-2023 kustannukset nousevat uusien Artic-vaunujen siirtyessä vähitellen pois takuunalaisen hinnoittelusta. Vuonna 2023 varaudutaan Raide-Jokerin liikennöinnin aloittamiseen.

Metrolaikenteen kustannusten arvioidaan olevan 43,8 milj. euroa vuonna 2021. Metrolaikenteessä kustannustason muutokseksi on arvioitu 1,2 %. Vuonna 2022 kustannuksiksi arvioidaan 45,3 milj. euroa ja 56,8 milj. euroa vuonna 2023. Ennusteissa on varauduttu siihen, että HSL korvaa Sammalvuoren varikon ylläpitokustannukset loppusyksystä 2020 alkaen. Vuosina 2021–2023 kustannukset nousevat myös vanhan metrolikaluston peruskorjausten myötä. Vuonna 2023 varaudutaan metroverkon laajentamiseen Kivenlahteen.

Tilikauden 2021 alijäämäksi arvioidaan 79,1 milj. euroa, eikä sitä voida kattaa edellisvuosien ylijäämästä. Vuoden 2021 alijäämän kattamiseksi tarvitaan edelleen valtion tukea koronatilanteesta selviämiseen. Rahoitusvajeen kattamiseksi myös palvelutason leikkaus ja/tai lipun hintojen korotus ja/tai kuntaosuuksien kasvattaminen kesken toimintavuoden 2021 ovat mahdollisia keinoja tilanteesta selviämiseksi.

HSL:n investointimenot ovat 17,4 milj. euroa vuonna 2021, 15,1 milj. euroa vuonna 2022 ja 9,6 milj. euroa vuonna 2023.

Omistajaohjauksen tavoitteet vuodelle 2021

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat ovat käsitelleet kokouksissaan 28.5. ja 10.6.2020 kuntayhtymän omistajaohjauksen tavoitteita seuraavasti:

1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi
2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa
3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä
4. Tuottavuuden nousu vähintään 1,5 % / vuosi

5. läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta
6. tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa korona vaikutusten johdosta myöhemmin erikseen
7. Lipputuottojen kasvun oltava suhteellisesti vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava
8. tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa korona vaikutusten johdosta myöhemmin erikseen
9. Kuntaosuuksilla katetaan vuositason tarkasteltuna kokonaiskustannuksista enintään 50 %
10. tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa korona vaikutusten johdosta myöhemmin erikseen
11. Lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutusten seuranta; valtuustokauden 2017–2021 aikana tehdään selvitys vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin sekä niihin perustuvat toimenpide-ehdotukset
12. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa koko HSL:n alueella
13. Kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan vuodesta 2021 alkaen huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus
14. tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa korona vaikutusten johdosta myöhemmin erikseen
15. Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus
16. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja kehitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Esityslista
- 2 Ääniluettelo
- 3 Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019
- 4 Vastaus arviointikertomukseen
- 5 Toiminta- ja taloussuunnitelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -
kuntayhtymä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Oikeuspalvelut

Päätöshistoria

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 06.04.2020 § 35

HEL 2020-003929 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto kehotti kaupunginkanslian oikeuspalveluita edustamaan Helsingin kaupunkia Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän kevytyhtymäkokouksessa 24.4.2020 klo 9.00.

Samalla konsernijaosto kehotti yhtymäkokousedustajaa

- ehdottamaan, että yhtymäkokous merkitsee tarkastuslautakunnan ehdotuksen tiedoksi.
- kannattamaan tarkastuslautakunnan ehdotusta liittyen tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätökseen ja vastuuvapauteen.
- kannattamaan hallituksen esitystä, että tilikauden alijäämä 4 758 324,02 euroa kirjataan edellisten tilikausien yli-/alijäämä tilille.
- kannattamaan hallituksen esitystä,
  - peruspääomalle ei makseta korkoa vuodelta 2019.
  - kuntakohtaisesta kumulatiivisesta ylijäämästä ei makseta jäsenkunnille korkoa vuoden 2019 laskentakorkona käytettävän tilinpäätösvuoden ensimmäisen pankkipäivän 12 kk:n euriborkoron oltua negatiivinen.
- kannattamaan hallituksen esitystä, että Alviina Alametsälle myönnetään ero hallituksen jäsenyydestä kuntalain 70 §:n perusteella sekä esittämään, että Alviina Alametsän tilalle valitaan Amanda Pasanen uudeksi hallituksen jäseneksi hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

---

6. kannattamaan hallituksen esitystä lainanottovaltuuksien myöntämisestä toimitusjohtajalle kuntayhtymän maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi